

Чорнобаєв Владислав Володимирович

*канд. екон. наук, доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва
та публічного управління*

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

ТИМЧАСОВО ВІЛЬНІ КОШТИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО РЕСУРСІВ

Сьогодні ефективне функціонування системи місцевого самоврядування значною мірою залежить не стільки від обсягу повноважень, якими наділені територіальні громади та обрані ними органи місцевого самоврядування, скільки від наявності в їх володінні та вільному розпорядженні матеріальних, людських, фінансових та інших ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань.

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у фінансуванні діяльності органів місцевого самоврядування стосовно забезпечення суспільних послуг насамперед соціального спрямування. Це стосується виплат із соціального захисту та соціального забезпечення населення, утримання закладів соціально-культурної сфери, видатків на розвиток місцевого господарства, фінансування молодіжних програм [1].

Але становище з наявними фінансовими ресурсами місцевих бюджетів не дає змоги органам місцевого самоврядування самостійно (без державної допомоги) утримувати комунальні бюджетні установи, житлово-комунальне господарство, здійснювати витрати на місцеві соціальні програми.

Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування є актуальною проблемою в Україні, тому його вдосконалення необхідно спрямовувати на більш повне задоволення потреб територіальних громад у суспільних послугах, підвищення ефективності використання обмежених бюджетних ресурсів і, як наслідок, підвищення суспільного добробуту та стимулювання економічного зростання територіальних одиниць України. В цілому основним джерелом надходжень до місцевих бюджетів України є поточні доходи.

Головним недоліком і проблемою чинної системи фінансового забезпечення є те, що вона не стимулює органи місцевого самоврядування у частині наповнення дохідної частини бюджету та відповідальності за використання ресурсів. Система міжбюджетного фінансування не може функціонувати ефективно, якщо вона не створює дієвих стимулів для органів місцевого самоврядування у нарощуванні ними економічної бази без загрози повної втрати додаткових доходів або значної їх частини. Сучасна система фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні скоріше стимулює споживацькі настрої у витрачанні коштів, а не активну їх мобілізацію з потенційно можливих джерел.

В процесі виконання місцевих бюджетів спостерігаються ситуації коли з'являються тимчасово вільні кошти. Тому, в умовах розширення повноважень органів місцевого самоврядування надзвичайної актуальності набувають питання ефективного управління наявними бюджетними коштами, а зокрема, й використання тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів.

Традиційно року місцеві органи влади, що прагнули отримати додаткові фінансові ресурси розміщували тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках банків. Метою таких вкладень було підвищення рівня ефективності управління бюджетними коштами. Середній рівень відсоткових ставок, за якими розміщалися кошти місцевих бюджетів залежав від термінів розміщення коштів, обсягів і видів депозитних вкладів, але в цілому вони знаходились на рівні 12,0 – 16,0 відсотків річних [2]. Однак кошти місцевих бюджетів часто розміщувалися в установах банків за заниженими ставками, в результаті чого не доходили значні суми в доходну частину відповідних бюджетів. Тому із січня та до кінця 2019 Кабінет міністрів України заборонив розміщувати на вкладних (депозитних) рахунках у банках тимчасово вільні кошти загального фонду місцевих бюджетів.

З метою надання можливостей розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів, які на даний час мають більшу дохідність у порівнянні із банківськими депозитами, Кабінет

Міністрів України затвердив Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів (постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 р. № 544).

Облігації внутрішніх державних позик України – державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій (далі – ОВДП).

За строком обігу ОВДП можуть бути:

- довгострокові – понад п'ять років;
- середньострокові – від одного до п'яти років;
- короткострокові – до одного року (3,6,9 та 12 місяців).

Номінальна вартість однієї ОВДП становить 1000 гривень, але вони мають більш високий рівень прибутку в порівнянні з банківськими депозитами та іншими альтернативними способами заощаджень.

Порядок надає можливість місцевим фінансовим органам розміщувати тимчасово вільні кошти загального та спеціального фондів (крім субвенцій, отриманих з інших бюджетів, та коштів резервного фонду) шляхом придбання ОВДП з терміном обігу як до одного року, так і понад один рік.

Розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів дозволить збільшити ефективність використання цих коштів, а також розміщувати їх у надійні фінансові інструменти, виплата відсоткового доходу та повернення основної суми які гарантовані державою.

Підсумовуючи вище викладене, треба зазначити, що розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів у ОВДП стане позитивним явищем у діяльності місцевих органів влади. Така діяльність буде свідчить про прозоре та ефективне управління наявними коштами, а також доводить зацікавленість місцевої влади в додаткових джерелах фінансових ресурсів. компетентними, високопрофесійними, законослухняними, ініціативними,

патріотично налаштованими управлінськими кадрами нового типу, які здатні успішно вирішувати поточні загальнодержавні та місцеві проблеми.

Бібліографічні посилання

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» №280/97-ВР від 21.05.07 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24.

2. Русін В. Тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів та особливості їх розміщення на депозитних рахунках/ В. Русін // Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в постстабілізаційний період: Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу (Тернопіль, 16 квітня 2008 р.). – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 168с. – С. 116–119.